ئومێدی ئۆج ئالان کۆتای هێنانە بەچەمکەکانی دەوڵەت نەتەوە ... تاهیر حاجی حەسەن

ئومێدی ئۆج ئالان کۆتای هێنانە بەچەمکەکانی دەوڵەت نەتەوە،ئاخۆ پێکاکا بەشوێن هەمان ئومێدەوەیە یان دەوڵەت نەتەوە تۆختر دەکاتەوە؟

هەرکەسێک مانیفێستۆی شارستانی دیموکراسیەتی خوێندبێتەوە ئەوا تێدەگات لەوەی ئۆج ئالان بۆچی خۆی هیلاک کردوە بەنووسینەوەی ئەو پەرتوکە پێنج بەرگیەوە لە نێو زیندانی ئیمراڵیدا.
کۆی دەوڵەتانی ناوچەکە لەماوەی یەک سەدەی ڕابردودا هەڵگری پێگەی پاراستنی دەوڵەت نەتەوە بوون.چونکە پاراستنی ئەو پێگەیە بۆخۆی ل□ بەرژەوەندی چینی دەسەڵاتدارە ناسیۆنالیستیەکاندا بوە. یانی پاراستنی پێگەی چینایەتی چینی دەسەڵاتداری چەوسێنەر لەژێر دروشمی دەوڵەتی یەک نەتەوەو دەوڵەتی یەک زماندا. لەم نێوەندەیشدا ئەوی سوود مەند بوو کۆی گشتی کۆمەڵگە نەبوە،بەڵکو تەنها ئەو چینە دەسەڵاتدارە بوە کە کۆی جومگە ئابوریەکانی لەژێر دەست نابوە. بەم پێوەرە بۆمان ڕوون دەبێتەوە کە چەمکی دەوڵەت نەتەوە بەهیچ شێوەیەک پارێزەری بنەما دیموکراسی و بنەما یەکسانیخوازیەکان نەبوە، بەڵکو لەژێر ئەو دروشمەدا پەرە بەقورسترین شێوازەکانی چەوساند نەوەی چینایەتی دراوە. بەکارهێنانی چەمکی نەتەو□ پەرستی، بەغەیری هێنانی قازانج بۆ چینی دەسەڵاتدار هیچ ئاکامێکی سوود بەخشی بۆ چینوتوێژەکانی ژێرەوە نەهێناوە. پرسیار ئەوەیە:ئاخۆ بۆچی ئۆج ئالان دێت و ئەو چەمکە ڕەت دەکاتەوە؟ ئایا تەنها ل□ بەر ئەوە بوە کە نەتەوەی کورد لەو نێوەدا هیچ سوود مەندیەکی بەدەست نەکەوتوە یان لەبەر ئەو هۆکارە بوە کە ویستویەتی یان گەیشت□ن□ ئ□و بڕوایەی کەچەمکی دەوڵەت نەتەوە تەنها ل□ بەرژەوەندی چینی دەسەڵاتداردايە،ئیتر سەر بەهەرچ نەتەوەیەک بێت؟ ئەو چینەی کە ژێرخانی ئابوری قۆرخ کردوە،بەهەمان شێوەیش توانیویەتی زاڵ بێت بەسەر سەرخانە کۆمەڵایەتیەکانیشدا.
مارکس کاتێک دێتە مەیدانی سیاسیەوە،ڕاستەوخۆ دەستی بۆژێرخانی مادی ئابوری برد،لەو ڕێگایەوە هات و شیکردنەوە زانستیەکانی خۆی پێشخست و دیاردەو ململانێ چینایەتیەکانی دایە بەر ڕەخنەو

شیکردنەوەی زانستیانەی بەکرد. سەرکەوتنی مارکس و هاوڕێی هەمیشەیی ئەنگەلس لەوەدا بوو کە هاتن و لەو ژێرخانە ئابوریەوە سەرخانی کۆمەڵگاکانیان ڕوون کردەوە یان بەر ڕەخنەی زانستیاندا، ئەگەر بهاتباو بەپێچەوانەوە شرۆڤەکانی خۆیان پێش بخستایە، ئەوکات نەیان دەتوانی بەسەرکەوتنی زانستیانە بگەن. گەڕانەوە بۆ لێک تێگەیشتنی بنەما جەوهەرییەکانی مارکس دەتوانێت ڕاستی ئەو ڕستەیە یەکلا بکاتەوە. ئەج ئالانیش دوای ئەو خەباتە سەخت و بێ وچانەی دەستی دابویە، گەر شارەزاییەکی باشی لە مێژووی ڕابردوی مرۆڤایەتی وەچنگ نەخستبایە، ئەوکات نەی دەتوانی بگاتە ئەو قۆناخەی کە وەرچەرخانێک بهێنێتە مەیدانەوە، گەرچی لەڕوی تیئۆریکیشەوە بوبێت.
بەپراکتیک کردنەوەی چەمک و تێزەکانی ئەج ئالان پێویستە بەڕەت کردنەوەی مۆدێرنەتەی سەرمایەداریەوە. ئەم تێزە گەلێک گرنگە، بەڵام ئاخۆ پراکتیزەکەرانی هاتوون بەجدی کار لەسەر ئەو چەمکە بکەن، یان خافڵ گیرانە کەوتونەتە نێو تۆڕی جاڵ جاڵۆکە ئاسای مەدی برەو دان بەچەمکی پارێزەرانی دەوڵەت نەتەوەوە؟ ئەم پرسیارە لەڕوی مادییەوە پێویستی بەهەڵوەسته کردنی جدی هەیە. ئێستا ئەج ئالان بەقورسترین شێواز لەلایەن پارێزەرانی دەوڵەت نەتەوەی سەرمایەداریەوە کەی دەرگاکانی زیندانەکەی، بەپۆڵاینترین جۆری قوفڵەکان کڵۆم کراوە، ئەویش تەنها لەبەر ئەوەی هەڵگرانی ڕێبازەکەی ئەو سەریان لە بشێوێت کە سەرۆکەکەیان چی لەڕوان دەوێت؟ ئەج ئالان خوازیاری ئەو چەمکە نیە کە ئەو بکرێتە ئەفسانەو چیتر کەس نەتوانێت وەک ئەو بێتە مەیدانەوە، بەپێچەوانەوە، ئەو مرۆڤە خاکیە لەیەک کاتدا ئانارکیست و سۆسیالیستە خوازیاری ئەوەیە، هەرکەسێک ئەج ئالانێک بێت، بەڵام بەو مەرجەی بتوانێت هەڵگری ئامانج گەلێکی یەکسانیخوازانەو ئازادیخوازانە بێت. من ئاوا لەئەج ئالان تێگەیشتووم، ئەویش لەڕێی پەرتوکەکانیەوە، گەرچی هێشتا لەلایەکی تێدایە لەسەر مەسەلەی چۆنیەتی بەڕێوەبردنی ژێرخانی کومەڵگاوە.
لێرەدا ئەج ئالان وەک مارکس ڕوون و ڕەوان ناڵێت دەبێت بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی لەلایەن چینی کرێکارەوە بێت، گەرچی ناوی پارتەکەی ئەج ئالان بەکرێکارەوەیە، ئەم گومانە لێکدانەوە زۆر هەڵدەگرێت.
لەلایەک ئەج ئالان لەنووسینەکانیدا دیار دەبێت کە بڕوای بەسۆسیالیزمی زانستی هەیە وە لەلایەکیتر بڕوای بەخەبات و ڕەنجی پێغەمبەرەکان هەیەو لەلایەکی تر ڕەخنەی لەکۆی فەلسەفەی ڕۆژئاوا هەیە کە بۆچی نەیان توانی هەڵوەستی پۆزەتیفیان هەبێت لەبەرانبەر ئەو مێژووەی کەسەرەتاکەی لە میزۆپۆتامیاوە سەر چاوە دەگرێت؟
لەلایەکیتر دەبینین ئەج ئالان بڕوادارە بەنیتشە کە لەسەر زەردەشت هاتۆتە دەنگ و پەنا بۆ فەلسەفەکەی دەبات.

ئۆج ئالان خاوەن جیهانبینیەکی تایبەتەو کرداریکردنەوەی فەلسەفەکەی
پێویستی بەشرۆڤەی دەقیقتر هەیە. بەڵام هەرچۆنێک بێت، ئەو مرۆڤێکەو
ناتوانێت هەم لەنێوەندی بۆشای ئاسماندا بێت و، وەهەم لەسەر زەویش
بێت، مەگەر ئەوکاتەی دەرفەت هەبێت و ئەم پرسە ڕووبەڕوی خودی خۆی
بکرێتەوە، یان ئەوەتا ئۆج ئالان تەنها خەمی لای گەلانی ڕۆژهەڵاتە تا
بتوانن خۆیان ڕزگار بکەن لەدەستی کاپیتاڵیزمی دەوڵەتانی ڕۆژئاوا
یان دەبێت چ شارەزاییەک هەبێت لەپشتی وەلاوە نانی چەمکی دەوڵەت
نەتەوەوە؟ ئاخۆ بەرپاکردنی کونگرەی نەتەوەیی کوردی هەڵگری هەمان
چەمکی پان ناسیۆنالیستی نا بێت کە مێژوویی□کە ئێمە شاهیدین
لەناوچەکەدا؟ ئاخۆ دەسەڵاتدارانی باشوری کوردستان لەهەمان چینی
بۆرژوا نەتەوەپەرستی سەردەست نین کە بەکرداری لەماوەی ئەم بیست و
پێنج ساڵەی دەسەڵاتدارێتیاندا نیشانیان داوە؟ ئاخۆ کۆنگرەی
نەتەوەیی گەر بەئەنجام بگات، دەبێت کام بەرژەوەندی چینایەتی تێیدا
زاڵ بێت یان دەبێت هیچ بەرژەوەندیەکی چینایەتی بونی نەبێت؟ ئاخۆ
کارێکی وا ڕێی تێدەچێت کەلەدەرەوەی پێشخستنی بنەما چینایەتیە
زاڵەکان بتوانرێت ئەڵتەرنایڤێکی جیاوازتر پێشبخرێت؟ گەر وایە، ئەو
ئەڵتەرناتیڤە چیە؟ ئایا تەنها بەرو پێشبردنی مۆدێرنێتەی خۆسەری
دیموکراتیانە نیە؟ ئاخۆ لەکاتێکی وادا بەرەی بۆرژوازی باشور
ئامان□ی□ واز لەو بەرژەوەندیە چینایەتیانەی خۆی بهێنێت؟ یان لەم
نێودا خودی ئۆج ئالان و پێکاکا دێن و هەم خۆیان دەخەڵەتێنن و هەم
چینە بەرهەمهێنەرە زەحمەتکێشەکەش دەخەڵەتێنن؟ ئەم ناڕونیە بۆخۆی
دەبێتە ما یەی دەردی سەری بۆ خودی پێکاکاو خودی چینوتوێژە
زەحمەتکێشەکانی کورد زمانیش. ئێستا کۆی گشتی چینوتوێژە
زەحمەتکێشەکانی کورد زمان وا لە ئۆج ئالان تێگەیشتوون کە ئەو
باشترین سەرۆکی نەتەوەپەرستی کورد زمانە. چونکە دژی تورکە بەگشتی؟
ئاخۆ ئۆج ئالان بەم شرۆڤە ڕاسیستیە ناسیۆنالیستیە ڕازیە؟ یان ئۆج
ئالان تەنها بوە بەهێمایەک و چیتر کار بەفەلسەفەکەی ناکرێت، بەڵکو
تەنها بۆ خرۆشاندنی جەماوەری زەحمەتکێشی کورد زمان بەکار
دەهێنرێت تا لەدژی ناسیۆنالیزمی چواردەور وەگەڕ بخرێن؟

دەوڵەتی ئاک پارتی بەڕێبەرایەتی ئەردۆغان، لەهەرە جۆری شۆفێنیستە
تێکەڵەکەی ناسیۆنالیزم و مەزهەب گەرای□دا، و□پارێزەری تەواوی
بنەماکانی سیستەمی سەرمایەداریە. ئەم دەوڵەتە ئیسلامیە
ناسیۆنالیستە بۆرژوازیە پارێزەری بنەماکانی دەوڵەت نەتەوەیە، یانی
برەودان بەچەمکەکانی ڕەگەزپەرستی و شۆفێنیزمی قەومی. ئاخۆ گەر
لایەنی دژی ئەم چەمکە بخوازێت ئەو فەلسەفەیە نابووت بکات دەبێت
دژی ئەو فەلسەفەیە خەبات بکات یان خۆیشی ببێتە هەڵگری هەمان
چەمک؟ بۆرژوازیەتی باوی ناوچەکە، هەڵگری ئەو چەمکانەی دەوڵەت

نەتەوەن،جا چ تورک زمان بن یان فارس زمان یان عەرەب زمان یان کورد زمان. پارێزەرانی چەمکی دەوڵەت نەتەوە پێک هاتەیەکن ل□ بەشی چینی سەرداری ئەو کۆمەڵگیانەو لەڕووی هەلومەرجی زاڵەوە کۆی ئیمکانیاتی مادیان لەژێر دەستدایە،کەواتە لەم ساتەدا چ جیاوازیەک هەیە لەوەی پێکاکا بەرگری ل□ بنەماکانی کوردایەتی بکات لەگەڵ ئەو پێگانەی پان عەرەبیزم ک□ بەرگری ل□ نەتەوەی عەرەب دەکات، یان تورکیزم بەرگری ل□ نەتەوەی تورک دەکات یان فارسیزم بەرگری ل□ نەتەوەی فارس دەکات؟

لەدوای شکست دان بەشۆڕشی گەلانی ئێران ل□ ساڵی 1979 وە تا ئێستایشی لەگەڵدا بێت،و□ پێشتریش،کۆی وڵاتانی ڕۆژهەڵات لەژێر هەیمەنەتی بنەما بەرژەوەندیخوازیەکانی دەوڵەتانی زلهێزی سەرمایەداریدایە.کۆی ئەو دەسەڵاتانەی تا ئێستا لەوڵاتانی ڕۆژهەڵاتدا بونیان هەیه،هەر لەکاتی هاتنە سەر حوکمیان تا ساتی وەدەر خستنیان ب□ ئەندازەیەکی زۆر پەیوەست بوە بەخواست و ململانێی نێوان بەرژەوەندیەکانی زلهێزانی جیهانەوە.

لەدوای ڕوخانی دەسەڵاتی ڕژێمەکەی سەدامەوە،ناوچەکە تادێت بەرەو جەنگ و ماڵ وێرانی زیاتر دەچێت و کۆی هاوکێشەکانی سەردەمی دوو قوتبی بەرەو لێک هەڵوەشاندنەوەی یەک جاری دەبرێت. ئەو ئامانجەی دەوڵەتی زلهێزی سەرمایەداری ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی بەشوێنیەوەن ل□ ناوچەکە،جێگیر کردنی ئابوری بازاڕی ئازادە،یانی کۆتای هێنان بەو شێوە دەستکەوتەی مێژووی پێش ئەو جەنگەو کۆتای هێنان بەو چەمکانەی دەوڵەت ل□ ئەستۆی خۆی دەگرت.

ئەم لێک هەڵوەشاندنەوەیە،گەر بێت و لەژێر خواستی ئیرادەو هۆشیاری سیاسی چینایەتی چینە چەوساوەکەدا نەبێت،ئەوا دیسان گەلانی ئەو ناوچەیە مەحکومن بەلەدەستدانی کۆی ئازادیەکانیان و ئەو جورە ژیانەی هەیان بوە. زاڵ کردنی چەمکەکانی لیبراڵزمی ئابوری بازاڕی ئازاد،نەک ناتوانێت ببێتە مایەی بوژاندنەوەی ژێرخانی ئابوری و وەگەڕخستنی بەرهەمهێنانی کۆمەڵایەتی،بەڵکو لەقۆناخێکی واسەختدا،دەبێتە مایەی لوشدانی خودی کۆمەڵگەیش.

شۆڕشی ڕۆژئاوای کوردستان بۆخۆی وەک یەکێک ل□ ئامانجە گرنگەکانی جێ بەجێکردنی نێو مانیفێستۆکەی ئۆج ئالانە لەڕووی کرداریەوەیە،وە دەتوانین بڵێین زۆرترینی ئازادیخوازانی جیهان و بەرەی چەپی سۆسیالیستی سەرمەستن ب□گ□ر□وی سەرکەوتنەکانی ئەو شۆڕشە مەزنە لەزۆرترین لایەنیەوە،چونکە ئەو شۆڕشە هەڵگری بنەماکانی بوژاندنەوەی ئیرادەی سیاسی چینوتوێژە زەحمەتکێشەکانی گەلانی ناوچەکەیەو ل□ هەمان کاتدا پێگەی ژنان بۆ ئازاد بونیان دەخاتەوەشوێنە ئەسڵیەکەی خۆی، یانی گەڕاندنەوەی بەهای مر□ق

بونەکەی. وە لەلایەکی تر، کەتای هەنانیەتی بەشەفەنیزمی قەومی و مەزهەبی و دینی. ئەم چەمکانە،لەنەو خودی مانیفەستەدا ئاماژەی پێکراوە.
دەوڵەتی ئەردۆ داعش،قەناخەکە لەنەو قەیرانی دارای و قەیرانی ئابوری و قەیرانی سیاسیدایە، بەخێ دەرباز کردنیش لەو کێ قەیرانە،خۆش کردنی مەیدانی جەنگی قەومیانەو ناسیۆنالیستەانە باشترین دەرفەتە بەی.چونکە کاتێک دەوڵەت نەتوانێت زاڵ بێت بەسەر قەیرانەکانیدا،ئەوا دێت و پەنا بۆ بەرپاکردنی جەنگ یان گێژاوێک دەبات، بە ئەردۆ داعشیش،باشترین وەڵام بە قەیرانەکانی وەگەڕ خستنی جەنگی ناسیۆنالیستیانەی شەڤەنیستیەتی بوو لە دژی گەلی کورد و پەکاکا. ئەو دەوڵەتە ملیاردەها دۆلاری بەخەرج کردن دا،تا لایەنی بەرانبەر پەل کەشی نەو ئەو جەنگە ڕەگەز پەرستیە بکات و خۆی ڕزگار بکات لە بەرپابوونی شۆڕشی کۆمەڵایەتی. من وادەزانم، بەرەی پەکاکا،نەیتوانی لە ئامانج و کەدەکانی ئەج ئالان تێ بگات و خۆی خستە نێو گەمەکەی ئەردۆ غانەوە،وڵاتانی زلهێزی سەرمایەداریەوە، یان ئەوەتا ئەج ئالان خوەندنەوەی دروستی بۆ واقیعە ماتەریالیەکە نەبوەو تەنها وەک کەسێکی خەیاڵاوی لە واقیعی ڕوانیوە. ڕەنگە نەتوانین ئێستا وەڵامی ئەم پرسیارەی کەتای بدەینەوە ئەگەر بێت و چاوەڕوانی ئاڵوگۆڕەکان نەبین.
بەڵام دەتوانم بڵەم،کەتەکەڵاو کردنی خواستەکانی چینوتوێژە زەحمەتکەش و چەوساوەکان و ئازادیخوازان لەنەو شەقامی تورکیا،(یانی ڕێگە خۆش کردن بۆ بەرپاکردنی ژانە نەو شەقامەکان لەکەی ڕەگەزەکانی ناو تورکیا،بە وەستاندنەوەو بەرپەرچ دانەوەی ئامانجە گڵاوەکانی سەرانی دەوڵەت،کە خواستیان جیاوازی خستنە نەو چینوتوێژە هەژار کراوەکان بوە تا لەو ڕێگایەوە پەرە بە ڕاسیزم و شەڤەنیزمی قەومی بدەن،گەرچی بەیشیان کراوە بەتایبەت لەدوای کوداتە گوماناویەکەی 15/07/2016ێ وە،دەستی دەوڵەتی ئەردۆ داعش واڵاتر بوە بۆ جەخستنی بنەماکانی دەوڵەتەکی توتالیتاری) دەیتوانی بەقازانجی گشت بەرەی ڕزگاریخوازو ئازادیخواز بەخش و یەکسانیخواز بشکایەتەوە، نازانم بۆچی هەڤاڵانی پەکاکا پەنایان بۆ ئەو ئەڵتەرناتیڤە نەبردو، لەبری ئەوە جەنگی نەو شارە کوردیەکانیان درێژە پێدا؟ کەچی ئاکامەکەی وا دەردەکەوێت کەلەبەرژەوەندی خواستەکانی دەوڵەت نەتەوە تەواو ببێت؟! ڕاستی گەر خوەندنەوەیەکی ماتەریالیانە بۆ هەلومەرجە واقیعیەکان نەکرێت،ئیتر لەهەرچ سات و کاتەکدا بێت،دەکرێت باجی گەورەیش بدرێت، کەهەستانەوە بۆ قەناخەکیتر دواەخات. لەوڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناویندا،بەبە بەرپاکردنی شۆڕشەکی کۆمەڵایەتی لەکەی بوارەکانی ژیانەدا،زەر

زەحمەتە ڕێگا چارەیەکی تر هەبێت بۆ ڕزگار کردنی چینوتوێژە بەرهەمهێنەرو کرێ وەرگرەکان، کەوەک چینوتوێژەکی بەرفراوان لەنێو کۆمەڵگەدا بونیان هەیە. خودی ئەو چینە بەرفراوانە، تا ئەم ساتەیشی لەگەڵدا بێت، لەلایەن سەرانی دەوڵەت نەتەوەی بۆرژوا قەومی و مەزهەبیەوە دەچەوسێنرێنەوە. ئیتر مەعلومە ئەو دوو ئایدۆلۆژیایە، ناتوانێت بێتەوە مەیدان لەژێرناوی ڕزگار کردنی گەلانی زەحمەتکێشی ناوچەکەدا.

تاهیر حاجی حەسەن.

28/10/2016